

Geografia econòmica de l'Àsia oriental

Pablo Pareja Alcaraz
Alexandra Prats Armengol
Joan Ribas Sebastián

PID_00167559

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

1. Geografia econòmica de l'Àsia oriental.....	5
Bibliografia.....	25

1. Geografia econòmica de l'Àsia oriental

1. El sector primari

1.1. Organització rural i estructures agràries, forestals i pesqueres

1.1.1. Estructura agrària de la Xina

Les dades sobre població activa i població agrària a la Xina de la pàg. 7, queden completades amb les més recents de 2008:

	2008
Població activa	812,7
Població agrària	321
Percentatge	39,5

Font: *The World Factbook* (CIA): <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

Passa el mateix amb les de la població activa en el sector primari:

Distribució població activa en el sector primari 2008 (%)	
Japó	4%
Corea Sud	7,2%
Corea Nord*	37%
Xina	39,5%
Taiwan	5,1%
Espanya	4,2%
EUA	1,4%

Font: *The World Factbook* (CIA): <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
* Dades de 2004

Seguint amb la Xina:

L'any 2001 s'estimava que el 46,9% de la població activa es dedicava a l'agricultura. Aquest percentatge representava uns 355 milions de persones, la qual cosa situa aquesta gran comunitat agrària com la més nombrosa del món (pàg. 8).

L'any 2008, el percentatge de la població activa dedicada a l'agricultura havia baixat fins al 39,5%, o el que és el mateix, uns 321 milions de persones, xifra que continua situant la comunitat agrària xinesa com la més nombrosa del món.

La Xina representa gairebé el 20% dels cereals del món amb 404,1 milions de tones el 2002. Per això és el primer productor mundial d'arròs (*paddy*) i de blat; i segon productor de blat de moro i cinquè de mill i melca (5.406 tones).

Així mateix, és el primer en el cultiu mundial del cotó, és el segon productor de te, el quart de sucre cru i soja, i el cinquè de cauxú natural. Aquestes xifres ens donen una idea de l'important pes agrícola que té dins del context mundial (pàg. 11).

L'any 2008 la Xina continuava representant gairebé el 20% de la producció de cereals del món amb 481 milions de tones. Era el primer productor mundial d'arròs (*paddy*) i de blat, el segon productor de blat de moro i el sisè de mill. També era el primer en el cultiu mundial de cotó i de te, el tercer de sucre cru, el cinquè de soja, i el sisè de cauxú natural.

Aquesta taula actualitza i substitueix la que teniu en la pàg. 11:

Principals produccions agrícoles de la Xina (milions de tones)

	1961	1978	1997	2000	2002	2008
Arròs	56,2	140	202,7	189,8	176,3	193,3
Blat	14,2	53,8	123,2	99,6	90,2	112,4
Blat de moro	18	56	104,6	106,1	121,4	166
Soja	6,2	7,6	14,7	15,4	16,5	15,5
Total cereals	109,6	273	445,9	407,3	399,9	481
Cotó	2,4	6,5	13,8	13,2	14,7	22,5
Canya de sucre	12,4	29,3	83	69,2	92,2	124,9
Te	0,09	0,2	0,6	0,7	0,7	1,2

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) <http://faostat.fao.org/site/567/default.aspx>

Pel que fa la producció d'arròs, la Xina continua com a primer cultivador del món amb el 28,2%, seguit de l'Índia amb el 21,6%.

Principals productors mundials d'arròs, 2008 (M de tones)	
Xina	193,3
Índia	148,2
Indonèsia	60,2
Bangladesh	46,9
Vietnam	38,7

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO): <http://faostat.fao.org/site/567/default.aspx>

La producció xinesa de blat de moro, amb 166 milions de tones l'any 2008 representa el 20,1% del món, darrere del gairebé 40% dels EUA. I pel que fa el blat, la Xina continua com a primer productor mundial amb 112,4 milions de tones (16,3% del món).

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO): <http://faostat.fao.org/site/567/default.aspx>

1.1.2. Estructura agrària del Japó

La tendència a dedicar una superfície cada cop més petita a l'agricultura (com es pot veure en la taula de la **pàg. 13** dels mòduls) continua i l'any 2008 la superfície agrícola del Japó havia disminuït fins a 4,63 milions d'hectàrees.

Font: *Statistical Handbook of Japan* (2009): <http://www.stat.go.jp/english/data/handbook/index.htm>

Altres factors sociodemogràfics que afecten l'estructura agrària són l'envelliment de la població rural i la pèrdua d'efectius. Almenys el 43% dels agricultors tenen més de seixanta-cinc anys (**pàg. 8**).

Agricultors d'edat avançada

L'any 2005 els agricultors japonesos més grans de seixanta-cinc anys superaven ja el 58% del total.

Font: *Statistical Handbook of Japan* (2009), <http://www.stat.go.jp/english/data/handbook/index.htm>

Aquesta taula que mostra la producció agrícola japonesa l'any 2008 actualitza i substitueix la taula de les **pàgs. 14 i 15**:

Producció al Japó (2008)

Cultiu	Producció (tones)	Àrea de cultiu (ha)
Cereals		
Arròs	11.028.750	1.700.000

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO): <http://faostat.fao.org/site/567/default.aspx>

Cultiu	Producció (tones)	Àrea de cultiu (ha)
Blat	882.300	215.000
Vegetals		
Remolatxa	4.297.000	66.600
Patata	2.800.000	90.000
Col	2.390.000	54.000
Cebes verdes	1.265.000	24.300
Cebes seques	1.165.000	24.500
Moniato	968.400	40.700
Tomàquet	750.300	12.700
Pastanaga	750.000	23.500
Cogombre	639.800	12.800
Enciam	560.000	22.000
Albergínia	371.800	10.800
Fruites		
Mandarina	1.066.000	49.400
Poma	840.100	39.900
Síndria	425.000	13.000
Pera	326.400	16.300
Raiïm	209.100	18.600
Cultius industrials		
Canya de sucre	1.500.000	22.100
Te	94.100	48.200

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO): <http://faostat.fao.org/site/567/default.aspx>; <http://faostat.fao.org/site/567/default.aspx>

Tal com es pot veure, el tipus de productes no ha variat gaire i, actualment, el Japó és el quart productor mundial de mandarines, amb més d'un milió de tones, i el vuitè productor de te del món amb 94.100 tones.

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO)

1.1.3. Estructura agrària de Corea

Aquesta taula que compara la producció agrícola de Corea del Nord, Corea del Sud, Japó i Taiwan l'any 2008 actualitza i substitueix la de la pàg. 16:

S'ha de tenir en compte que en el mòdul hi ha una errata, ja que les dades que apareixen en la taula estan calculades en tones, no en milers de tones.

Principals produccions agrícoles en tones (2008)

	Corea del Nord	Corea del Sud	Japó	Taiwan
Arròs	2.862.000	6.919.250	11.028.750	1.457.175
Blat	175.000	10.359	882.300	-
Blat de moro	1.411.390	92.830	155	-
Ordi	65.000	170.053	194.600	-
Pomes	635.000	470.865	840.100	-
Resta de fruites	1.370.000	2.907.441	3.483.179	-
Hortalisses	3.755.500	11.255.801	12.699.500	-
Tabac	63.000	35.500	40.000	1.725
Te	-	1.550	94.100	17.384

Fonts: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) (<http://faostat.fao.org/site/567/default.aspx>), i *Statistical Yearbook of The Republic of China 2008* (Taiwan) (<http://eng.dgbas.gov.tw/lp.asp?ctNode=2351&CtUnit=1072&BaseDSD=36>)

1.1.4. Ramaderia, silvicultura i pesca a l'Àsia oriental

La principal producció animal està representada per la cria de porcs (43,3 milions de tones el 2002) i aus (10,7 milions de tones el 2002) (pàg. 17).

Les produccions animals principals a la Xina continuen essent la cria de porcs (47,2 milions de tones el 2008) i aus (15,8 milions tones el 2008).

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO): <http://faostat.fao.org/site/569/default.aspx>

El 1984, segons l'*State Bureau*, la Xina tenia un 12% de la superfície coberta per boscos (pàg. 17).

El 2008, segons el National Bureau of Statistics of China, la Xina tenia un 18,22% de la superfície coberta per boscos.

Font: *China Statistical Yearbook* (2008): <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>

En la taula següent, que substitueix i actualitza la de la **pàg. 17**, es pot veure el percentatge de territori cobert per boscos als diferents països de l'Àsia oriental segons dades de la FAO.

Cobertura de boscos el 2005 (% del territori nacional)	
Xina	21,2%
Japó	68,2%
Taiwan	58,1%
Corea Sud	63,5%
Corea Nord	51,4%

Fonts: *Evaluación de los recursos forestales mundiales* (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació): <http://www.fao.org/forestry/fra/es/>

La Xina és la primera potència pesquera mundial amb una producció total de 36,4 milions de tones l'any 2001, de les quals 15 milions procedeixen de captures pesqueres. L'aqüicultura marina està molt desenvolupada amb prop de 10 milions de tones, com també la d'aigua dolça, que ocupa 17,6 milions d'hectàrees (**pàg. 17**).

Amb dades de 2007 la producció pesquera arribava ja a 56,1 milions de tones, de les quals 14,9 milions procedien de captures pesqueres. L'aqüicultura marina s'havia doblat fins a arribar a 21,3 milions de tones, i la d'aigua dolça ascendia a 19,7 milions de tones.

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO, Departament de Pesca i Aquicultura): <http://www.fao.org/fishery/statistics/es>

A diferència de la Xina, el Japó (vegeu la **pàg. 17**) té una extensió molt important del seu territori cobert per boscos (68,2%).

Font: *Evaluación de los recursos forestales mundiales* (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació): <http://www.fao.org/forestry/fra/es/>

L'any 2007 la producció pesquera del Japó (vegeu la **pàg. 18**) ascendia a 4,4 milions de tones.

Pel que fa Taiwan, l'any 2007 les captures pesqueres van ser d'1,1 milions de tones i l'aqüicultura va produir 325.018 tones.

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO, Departament de Pesca i Aquicultura): <http://www.fao.org/fishery/statistics/es>

La península de Corea (vegeu la **pàg. 18**) està poblada, també, per extensos boscos: a Corea del Sud arriben a cobrir entorn del 63,5% (uns 6,2 milions d'hectàrees) i a Corea del Nord representen el 51,4% (6,1 milions d'hectàrees).

Font: *Evaluación de los recursos forestales mundiales* (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació): <http://www.fao.org/forestry/fra/es/>

Corea del Sud és la tercera gran potència pesquera de la zona. L'any 2001 el peix capturat i produït va ser de 3,27 milions de tones.

Font: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO, Departament de Pesca i Aquicultura): <http://www.fao.org/fishery/statistics/es>

1.3. Recursos naturals i energètics

Metalls i minerals principals produïts a la Xina (2008) (**pàg. 21**)

	Milers de tones	Posició mundial
Acer	500.490	1r.
Alumini	13.200	1r.
Antimoni	180	1r.
Magnesi	559	1r.
Manganès*	10.000	1r.
Estany*	135	1r.
Ferro	470.670	1r.
Tungstè*	41	1r.
Zinc*	2.900	1r.
Cadmi	4,3	1r.
Plom	1.500	1r.
Molibdè	81	1r.
Or*	0,27	1r.
Bauxita	35.000	2n.
Mercuri	0,8	1r.

Font: *US Geological Survey: Minerals Information*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/>
*Dades de 2007.

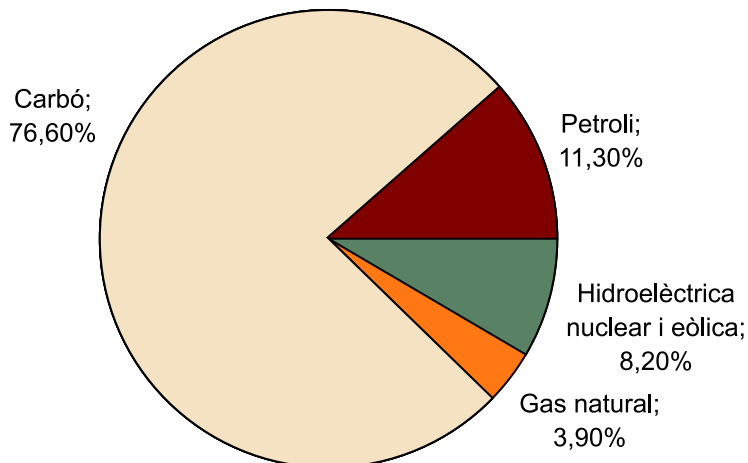
La major part dels recursos energètics de la Xina procedeixen dels seus amplis jaciments de carbó; de fet, l'any 2002 la Xina se situava com el productor mundial principal (1.320 milions de tones) (**pàg. 21**).

L'any 2008 la Xina continuava essent el productor mundial principal i havia doblat la seva producció arribant a 2.720 milions de tones.

Font: *US Geological Survey: Minerals Information*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/>.

Aquesta gràfica sobre l'origen de la producció de l'energia a la Xina actualitza i substitueix la de la pàg. 22.

Origen de la producció de l'energia a la Xina, 2007

Font: *China Statistical Yearbook (2008)*: <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>

L'altre gran recurs energètic estratègic és el petroli. Les necessitats energètiques de la Xina han donat lloc a una importació significativa. És per això que s'ha fet una anàlisi geològica exhaustiva de les possibles reserves. Els recursos petrolers estan molt més concentrats que el carbó (pàg. 22).

La taula següent permet veure les reserves garantides de petroli per regions:

	Milions de tones
Heilongjiang	600,7
Xinjiang	413,8
Oceànic	363,3
Shandong	341,0
Hebei	250,7
Shaanxi	199,1
Liaoning	169,1

Font: *China Statistical Yearbook (2008)*: <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>

A la Xina es troben alguns dels cursos fluvials més llargs del món. Entre ells destaquen l'Amur, el Yangzi o el Huanghe; tanmateix, la Xina utilitza menys del 10% del potencial hidroelèctric del país.

El 1997 es produïa 196.000 milions de kilowatts per hora, encara que es calcula que el potencial total és molt més alt, aproximadament 1,9 bilions de kilowatts per hora (pàg. 23).

L'any 2007 la xifra s'havia més que doblat, arribant a 496.490 milions de kilowatts per hora.

Font: *China Statistical Yearbook* (2008): <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>

Aquesta taula actualitza la de la pàg. 24.

Principals productors mundials d'energia i recursos energètics (2007).

Producció total d'electricitat			Energia hidràulica		
	Mil milions de kwh (twh)	Posició mundial		Twh	Posició mundial
Xina	3.281,5	2n.	Xina	496,4	1r.
Japó	1.133,7	3r.	Japó	84,2	8è.
Corea del Sud	427,3	10è.	Canadà	368,5	3r.
EUA	4.348,8	1r.	Brasil	374	2n.

Font: United Nations Statistics Division: Energy Statistics Database: <http://unstats.un.org/unsd/energy/edbase.htm>

Resum

Com es pot veure, l'augment de la Xina ha estat espectacular, tant en producció total com en energia hidràulica. Part d'aquest augment es deu a la posada en funcionament de la presa de les Tres Gorges, sobre la qual ja s'ha inclòs informació anteriorment en aquesta mateixa guia.

Altres produccions de minerals i metalls de l'Àsia oriental (2008) (pàg. 24)

	Cadmi			Acer		
	Tones	% total	Posició mundial	Mega-tones	% total	Posició mundial
Japó	2.116	10,7	3r.	118,7	8,9	2n.
Corea del Sud	2.900	14,8	2n.	53,3	4	5è.

Font: *US Geological Survey: Minerals Information*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/>

La forta dependència exterior per a proveir-se d'hidrocarburs va impulsar una política de construcció de centrals nuclears, la qual cosa ha fet que al final dels anys noranta hi hagués al Japó una cinquantena de centrals, que aportaven gairebé el 30% de l'energia consumida.

La forta demanda energètica provocada pel desenvolupament econòmic ha situat el Japó en la tercera posició mundial de producció elèctrica amb 1.051,6 TWh (2002) (pàg. 25).

La situació continua essent similar en tots els sentits i l'any 2007 la producció elèctrica del Japó era de 1.133,7 TWh.

Fonts: Energy and Water. A: "*Japan Statistical Yearbook 2010*": <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/1431-10.htm>; United Nations Statistics Division: Energy Statistics Database: <http://unstats.un.org/unsd/energy/edbase.htm>

L'increment de la generació d'electricitat a Corea del Sud els últims anys ha estat espectacular: el 1985 uns 70 TWh; el 1990, 120 TWh; el 1999, 261 TWh; i el 2002, 311 TWh (pàg. 25).

El 2007, la generació d'electricitat va ser de 427,3 TWh, producció que situa Corea del Sud en la desena posició mundial.

Font: United Nations Statistics Division: Energy Statistics Database: <http://unstats.un.org/unsd/energy/edbase.htm>

Els recursos miners a la República de Corea no són gaire abundants. Entre ells cal destacar el cadmi (1.897 tones el 2001), del qual és un dels principals productors mundials, l'antracita (3.817 tones el 2001) (pàg. 26).

L'any 2008 la producció de cadmi de Corea del Sud era de 2.900 tones i la d'antracita de 2,8 milions de tones.

Font: *US Geological Survey: Minerals Information*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/>

Pel que fa Corea del Nord, la producció elèctrica (pàg. 26) l'any 2008 era de 25,5 TWh i les seves produccions mineres principals eren l'hulla (25 milions de tones) i el ferro (5,3 milions de tones).

Font: *US Geological Survey: Minerals Information*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/>

2. El sector secundari

Les dades sobre població activa industrial als països de l'Àsia oriental de la **pàg. 28** queden completades amb les més recents de 2008:

Distribució de la població activa: sector industrial, 2008 (%)

Població activa industrial	
Japó	28%
Corea del Sud	25,1%
Corea del Nord*	64%
Xina	27,2%
Taiwan	36,8%
Espanya	24%
EUA	20,6%

Font: *The World Factbook* (CIA): <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

* Dades de 2004, inclou indústria i serveis

El sector secundari suposava el 1998 el 49% del PIB nacional, xifra molt elevada per a qualsevol país en vies de desenvolupament o desenvolupat. La població activa del sector, en canvi, era del 17,5% (**pàg. 28**).

L'any 2008 el sector secundari representava el 48,6% del PIB nacional de la Xina, però el percentatge de la població activa dedicada a aquest sector havia augmentat fins a un 26,8%.

Font: *China Statistical Yearbook (2008)*: <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>

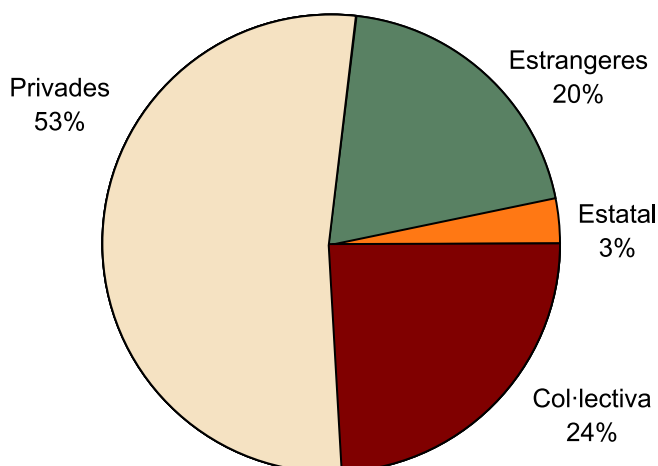
L'economia (i la indústria) xinesa es caracteritza pel fort creixement que està registrant en les últimes dècades: 9,3% entre 1980 i 1990; 9,3% entre 1990 i 2000 i 7,3% el 2001 (**pàg. 29**).

El creixement de l'economia l'any 2008 a la Xina va ser del 9%.

Font: *China Statistical Yearbook (2008)*: <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>

Tal com es pot comprovar en la gràfica següent, que actualitza la de la **pàg. 30** del mòdul, el percentatge de les empreses industrials ha variat considerablement en deu anys. El nombre d'empreses privades ha augmentat espectacularment i les purament estatals són cada cop menys.

Tipus d'empresa industrial (2007)

Font: *China Statistical Yearbook (2008)*:
<http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>

Pel que fa al Japó (pàg. 33), el creixement del PIB l'any 2008 va ser d'1,7%, i el de l'atur del 4%.

Fonts: "National Accounts": i "Labour and Wages" A: *Japan Statistical Yearbook 2010*:
<http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/1431-03.htm> / <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/1431-16.htm>.

La forta demanda de la seva economia ha provocat que sigui el segon productor mundial d'acer després de la Xina (106,4 milions de tones el 2001, 12,6% del total mundial) (pàg. 34).

L'any 2008 el Japó continuava essent el segon productor d'acer amb 118,7 milions de tones, el 8,9% del total mundial.

Font: *US Geological Survey: Minerals Information*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/>.

De les característiques principals del model de desenvolupament econòmic dels quatre dracs asiàtics que s'esmenten en el mòdul, la primera (vegeu la pàg. 37) s'està veient afectada per l'actual crisi econòmica mundial. Entre l'any 2002 i 2007 el creixement es va recuperar, tal com es pot constatar en la taula següent, però l'any 2008 va tornar a caure:

% increment del PIB

	Taiwan	Corea del Sud	Hong Kong
2002	4,6	7,2	1,8
2003	3,5	2,8	3
2004	6,2	4,6	8,5
2005	4,2	4	7,1

Font: *Key Indicators for Asia and the Pacific 2009* (Asian Development Bank):
<http://www.adb.org/Economics/>

	Taiwan	Corea del Sud	Hong Kong
2006	4,8	5,2	7
2007	5,7	5,1	6,4
2008	0,1	2,2	2,4

Font: *Key Indicators for Asia and the Pacific 2009* (Asian Development Bank): <http://www.adb.org/Economics/>

Corea del Sud ha aconseguit consolidar de manera clara alguns sectors com el dels automòbils i vehicles de transport (2,946 milions d'unitats el 2001), creant grans empreses com Daewoo o Hyundai (pàg. 39).

Aquest sector ha continuat creixent i l'any 2006 es van produir 3.488 milions d'unitats.

Font: *Industrial Commodity Production Statistics Database* (United Nations Statistics Division): http://unstats.un.org/unsd/industry/ics_intro.asp

Un altre sector amb gran pes en l'economia és la indústria naval, que l'any 2001 ocupava la segona posició mundial. Corea representava el 31,9% del mercat mundial, encara que en aquesta data el Japó liderava aquest sector industrial (pàg. 39).

L'any 2008 la producció de Corea del Sud representava més de la meitat de la producció mundial i havia passat a liderar el sector, tal com es pot veure en la taula. Tanmateix, el creixement de la indústria naval xinesa és tan accelerat que és molt probable que no tardi a superar la coreana.

Distribució del mercat mundial de la indústria naval, 2008 (% sobre total)	
Corea del Sud	50,6
Xina	34,4
Europa	5,7
Japó	3,7
Altres	5,6

Font: *Shipbuilding Report*: http://www.shipbuilding.or.kr/Report/Foreign/Foreign_Review/Foreign_Review.html

De la mateixa manera, Corea del Sud té un paper destacat en la producció d'acer –entre els deu primers del món–, amb 43,8 milions de tones l'any 2001 (pàg. 39).

La importància de Corea del Sud en el sector de l'acer continua semblant, amb una producció de 53,3 milions de tones l'any 2008. Tanmateix, el més sorprenent torna a ser el creixement espectacular experimentat per la Xina, que ha passat de 127 milions de tones l'any 2001 a més de cinc-cents milions de tones l'any 2008.

Principals productors mundials d'acer. 2008 (milions de tones)	
Xina	500,4
Japó	118,7
EUA	91,9
Rússia	68,7
Índia	55,2
Corea del Sud	53,3

Font: *US Geological Survey: Minerals Information*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/>

A Taiwan, en canvi, es percep un cert estancament, ja que segons dades del mòdul:

La producció d'acer és notable (prop de vint milions de tones l'any 2001), com també la de ciment (divuit milions de tones); la indústria de l'automòbil és modesta (260.000 unitats el 2001) (pàg. 39).

I les dades de 2008 ens mostren que la producció d'acer (19,2 milions de tones) i ciment (18,9 milions de tones) continua igual i la indústria de l'automòbil ha baixat considerablement (137.559 unitats).

Fonts: *US Geological Survey: Minerals Information* i *Statistical Yearbook of the Republic of China 2008*: <http://minerals.usgs.gov/minerals/> / <http://eng.stat.gov.tw/lp.asp?ctNode=2265&CtUnit=1072&BaseDSD=36>

La taula següent actualitza la de la pàg. 40:

Distribució de la població activa per sectors i aportació al PIB industrial (2008)

	Sector primari (% pobl. activa)	Sector secunda- ri (% pobl. activa)	Sector terciari (% pobl. activa)	Aportació de la indústria al PIB (%)
Taiwan	5,1	36,8	58	23,1
Corea del Sud	7,2	25,1	67,7	39,4
Corea del Nord*	37	63		43,1
Japó	4	28	68	23,1
Xina	39,5	27,2	33,2	48,6

Font: *The World Factbook* (CIA): <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

* Dades de 2004

3. El sector terciari

Les dades sobre població en el sector de serveis de la pàg. 41 queden completades amb les més recents de 2008:

Distribució pobl. activa. Sector serveis. 2008 (%)	
Japó	68%
Corea del Sud	67,7%
Corea del Nord*	63%
Xina	33,2%
Taiwan	58%
Espanya	71,7%
EUA	78%

Font: *The World Factbook*: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

* Dades de 2004, inclou indústria i serveis.

Sobre el transport a la Xina (vegeu la pàg. 43), tal com es pot comprovar en la taula que hi ha a continuació, l'estat xinès ha fet els darrers anys un esforç important en la construcció de carreteres, ja que els quilòmetres habilitats gairebé s'han triplicat i s'ha arribat a 53.913 km d'autopistes.

La xarxa ferroviària també s'ha vist ampliada i l'any 2006 es va inaugurar la línia Qinghai-Tibet, que connecta Lhasa amb Pequín, Chengdu, Chongqing, Guangzhou, Shanghai, Xining i Lanzhou, i arriba a una alçada màxima de 5.072 m.

El parc automobilístic també ha tingut un augment espectacular i actualment es calcula que el nombre d'automòbils supera ja els trenta milions.

De la mateixa manera, el nombre d'aeroports ascendeix a cent quaranta-vuit, vint-i-dos dels quals són internacionals, les rutes domèstiques a 1.216 i les rutes internacionals a dues-centes noranta (l'any 1990 hi havia 385 rutes domèstiques i quaranta-quatre d'internacionals).

Cal destacar també que Pequín s'ha convertit en l'aeroport amb més trànsit de l'Àsia oriental, amb més de seixanta-cinc milions de passatgers l'any 2009, seguit de Tòquio, amb gairebé seixanta-dos milions, i Hong Kong amb 45,5 milions.

	Japó	Xina	Taiwan	Corea S.	Corea N.	Total
Dades bàsiques de transport i telecomunicació (km)						
Carreteres	1.203.777	3.583.715	41.279	103.029	25.554	4.957.354
Ferrocarril	26.435	77.834	1.582	3.381	5.235	114.467
Rius	1.770	110.000	-	1.608	2.250	115.628
Ext. km ²	377.915	9.596.961	35.980	99.720	120.538	10.231.114
Població (M 2009)	127	1.338,6	22,9	48,5	22,6	1.560
Ràtios de transport i telecomunicació						
Km ctra./1.000 hab.	9,47	2,67	1,8	2,12	1,13	3,43
Km ctra./km ²	3,18	0,37	1,14	1,03	0,21	1,18
Km FC/1.000 hab.	0,21	0,06	0,06	0,07	0,23	0,12
Km FC/km ²	0,07	0,01	0,04	0,03	0,04	0,04
Accés a Internet (accés/1.000 hab.)	715,8	222,6	659	772,5	-	-

Fonts: *The World Factbook* (CIA), *China Statistical Yearbook (2008)*, i Airports Council International: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html> / <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/> / <http://www.aci.aero/>

La línia d'alta velocitat entre Taipei i Kaohsiung (vegeu la **pàg. 45**), que en el moment de redacció dels mòduls s'estava construint, es va inaugurar al principi de 2007.

L'Àsia oriental s'ha consolidat progressivament com un dels grans espais turístics mundials. En l'actualitat els més de seixanta-cinc milions de turistes que van visitar aquests països l'any 2001 representen una quota mundial del 9,5% (**pàg. 45**).

L'any 2008 el nombre de turistes que van visitar els països de l'Àsia oriental ascendia a més de cent milions, la qual cosa representa una quota mundial del 10,9%.

Font: Organització Mundial del Turisme: <http://www.unwto.org/>

Principals destinacions turístiques mundials el 2008 (milions de turistes) (pàg. 45)

Destinacions turístiques	
1. França	79,3
2. Estats Units	58
3. Espanya	57,3
4. Xina	53
5. Itàlia	42,7

Font: Organització Mundial del Turisme: <http://www.unwto.org/>

Si la recepció de turisme és molt important a tota la zona, no es pot dir el mateix respecte a l'emissió de turisme (pàg. 46).

Aquesta qüestió comença a canviar. En aquests darrers anys la importància de la Xina ja no es limita només al seu paper com a país receptor de turisme en ascens, s'ha convertit en un dels mercats de turisme emissor de creixement més ràpid del món; i, tenint en compte la seva població, el marge d'augment és immens.

Països turístics principals per ingressos el 2008 (milers de milions de dòlars) (pàg. 46).

Països turístics	
1. Estats Units	110,2
2. Espanya	61,2
3. França	55,6
4. Itàlia	45,7
5. Xina	40,8

Font: Organització Mundial del Turisme: <http://www.unwto.org/>

Principals consumidors mundials de turisme el 2008 (milers de milions de dòlars) (pàg. 46).

Consumidors de turisme	
1. Alemanya	91
2. Estats Units	79,7
3. Regne Unit	68,5
4. França	43,1
5. Xina	36,2
6. Itàlia	30,8

Font: Organització Mundial del Turisme: <http://www.unwto.org/>

Consumidors de turisme

7. Japó	27,9
---------	------

Font: Organització Mundial del Turisme: <http://www.unwto.org/>

La Xina està experimentant un gran creixement del sector turístic. El turisme comença a ser una font fonamental de divises per a la Xina (17.792 milions de dòlars el 2001).

Aquest país disposa d'uns recursos turístics de gran importància per al turisme internacional. El país té en l'actualitat vint-i-set declaracions de patrimoni de la humanitat, un important llegat cultural (pàg. 47).

L'any 2007 les divises generades pel turisme a la Xina arribaven a 41.919 milions de dòlars, i al país ja hi ha trenta-vuit indrets declarats patrimoni de la humanitat.

Font: Organització Mundial del Turisme: <http://www.unwto.org/>

Dades bàsiques de turisme a l'Àsia oriental (pàg. 48).

	Arribades de turistes, 2008 (milers)	Ingressos per turisme, 2008 (milions de dòlars)
Xina	53.049	40.843
Hong Kong	17.320	15.300
Macao	10.605	13.382
Japó	8.351	10.821
Corea del Sud	6.891	9.078
Taiwan	3.845	5.937

Font: Organització Mundial del Turisme: <http://www.unwto.org/>

4. Desenvolupament i subdesenvolupament

La taula següent actualitza la de la pàg. 50:

Índex de desenvolupament humà 2007

	Índex (IDH)	Posició mundial	Esperança de vida (anys)	Taxa alfabetització (% 15 anys d'edat i més)	Taxa bruta combinada d'educació 1a., 2a. i 3a. (%)	PIB per càpita (PPA \$ EUA)
Japó	0,960	10è.	82,7	>99	86,6	33.632
Hong Kong	0,944	24è.	82,2	>99	74,4	42.306

Font: *Human Development Report 2009*: <http://hdr.undp.org/>

	Índex (IDH)	Posició mundial	Esperança de vida (anys)	Taxa alfabetització (% 15 anys d'edat i més)	Taxa bruta combinada d'educació 1a., 2a. i 3a. (%)	PIB per càpita (PPA \$ EUA)
Corea Sud	0,937	26è.	79,2	>99	98,5	24.801
Xina	0,772	92è.	72,9	93,3	68,7	5.383
Espanya	0,955	15è.	80,7	97,9	96,5	31.560

Font: Human Development Report 2009: <http://hdr.undp.org/>

Terminologia: noms d'indrets geogràfics, noms propis i errates

- *Fuente* s'hauria d'escriure **Font** (pàg. 8, sota el gràfic). Es tracta d'una errada de traducció.
- La frase "La Xina representa gairebé el 20% dels cereals del món amb 404,1 milions de tones. el 2002" hauria de dir "La producció de cereals de la Xina representà el 20% de la producció mundial, amb 404,1 milions de tones el 2002" (pàg. 11, línia 1).
- El símbol de *tones* (**t**) cal escriure'l sense punt al darrere, seguint la normativa establerta pel Termcat (pàg. 11, línies 1 i 3).
- El símbol de *quilograms* (**kg**) cal escriure'l amb minúscula i sense punt al darrere, seguint la normativa establerta pel Termcat (pàg. 12, línia 23).
- *Nigata* s'hauria d'escriure **Niigata** (pàg. 14, línia 23). La transcripció que reflecteix més fidelment el nom original japonès i la seva conversió al *rōmaji* exigeix una pronúncia allargada de la *i*.
- El símbol de *quilòmetres quadrats* (**km²**) cal escriure'l amb minúscula, seguint la normativa establerta pel Termcat (pàg. 18, línia 8).
- *Xina Oriental* s'hauria d'escriure **Xina oriental** (pàg. 19, línia 7). *Oriental* en aquest cas compleix la funció d'adjectiu, no de nom propi, per tant cal escriure-ho en minúscula.
- El símbol de *kilowats/hora* (**kwh**) cal escriure'l amb minúscula, seguint la normativa establerta pel Termcat (pàg. 23, última línia).
- La frase "Des de la reforma de mitjan els 80, [...]" hauria de dir "Des de la reforma de mitjan dècada dels vuitanta, [...]" (pàg. 29, línia 29).
- *Tokai* s'hauria d'escriure **Tōkai** (pàg. 35, línia 11). La transcripció que reflecteix més fidelment el nom original japonès i la seva conversió al *rōmaji* exigeix una pronúncia allargada de la *o* inicial (**ō**).

- *industria* s'hauria d'escriure ***indústria*** (pàg. 40, quadre en la part inferior).

Bibliografia

Referències bibliogràfiques actualitzades

Llibres i capítols de llibres:

* **Bustelo, P.; García C.; Olivé, I.** (2004). *Estructura econòmica de Asia oriental*. Madrid: Akal.

Després de presentar breument les causes principals de la recent evolució de les economies de l'Àsia oriental, el llibre analitza en profunditat les experiències de la Xina, el Japó, la península coreana i el sud-est asiàtic. Aquesta anàlisi serveix de base per a l'estudi comparatiu que recull el darrer capítol, el qual posa de relleu les similituds i divergències principals entre unes economies i altres.

Camilleri, J. A. (2003). *Regionalism in the New Asia-Pacific Order. The Political Economy of the Asia-Pacific Region* (vol. II). Cheltenham, Regne Unit: Edward Elgar Publishing.

* **Dent, Ch. M.** (2008). *East Asian Regionalism*. Londres: Routledge.

Aquest llibre constitueix una referència obligada per a l'estudi de l'evolució i la realitat actual dels processos de regionalisme i la regionalització econòmica a l'Àsia oriental. L'autor dedica les dues primeres parts a analitzar aquests processos, a explicar-ne les particularitats respecte d'altres regions i a avaluar els desafiaments teòrics i pràctics que les acompanyen. Posteriorment, l'autor fa especial atenció a les experiències de l'ASEAN, l'APEC, l'ASEAN+3 i l'East Asian Summit, com també al paper dels acords de lliure comerç en la gradual integració econòmica regional. Per acabar, l'autor detalla els desafiaments econòmics transnacionals més rellevants a l'Àsia oriental i planteja un nou model analític per aproximar-se al seu estudi.

Gray, D. (2007). *Korean Workers and Neoliberal Globalization*. Londres: Routledge.

Grove, L. (2006). *A Chinese Economic Revolution: Rural Entrepreneurship in the Twentieth Century*. Londres: Rowman & Littlefield Publishers.

Huang, Y.; Magnoli Bocchi, A. (editors). *Reshaping Economic Geography in East Asia*. Washington DC: World Bank Publications.

Jatrana, S.; Toyota, M.; Yeoh, B. S. A. (2006). *Migration and Health in Asia*. Londres: Routledge.

Jayasuriya, K. (2004). *Governing the Asia Pacific: Beyond the "New Regionalism"*. Nova York: Palgrave Macmillan.

Leinbach, T. R.; Ulack, R. (editors) (2000). *Southeast Asia; Diversity and Development*. Londres: Prentice Hall.

Mandelbaum, J.; Haber, D. (2005). *China, la trampa de la globalización*. Barcelona: Urano.

Oishi, N. (2006). *Women in Motion: Globalization, State Policies, and Labor Migration in Asia*. Stanford: Stanford University Press.

Plummer, M. G.; Jones, E. (editors) (2006). *International Economic Integration and Asia (Advanced Research in Asian Economic Studies)*. Nova Jersey: World Scientific Publishing.

* **Tselichtchev, I.; Debroux, P.** (2009). *Asia's Turing Point: An Introduction to Asia's Dynamic Economies at the Dawn of the New Century*. Nova York: John Wiley & Sons.

El llibre analitza des d'una perspectiva multidisciplinària l'ascens de les economies asiàtiques al llarg de les darreres dècades i aporta les claus per a entendre'n l'evolució al llarg dels propers anys. Per a assolir aquest objectiu fa atenció tant als governs com a les petites, mitjanes i grans empreses, i dedica bona part de la seva reflexió a avaluar la importància de les noves formes de governança local, regional, estatal i interestatal.

Van Der Knap, B.; Van Der Knap, G. A. (2008). *The Economic Geography of Contemporary Japan*. Londres: Routledge.

Wan Jr, H. Y. (2005). *Economic Development in a Globalized Environment: East Asian Evidences*. Norwell, Massachusetts: Kluwer Academics.

Wei, Y. D. (2000). *Regional Development in China. States, Globalization, and Inequality*. Londres: Routledge.

Pàgines web d'interès

Diversos autors (2009). *Global Monitoring Report 2009*. Washington D. C.: World Bank Group. http://siteresources.worldbank.org/INTGLOMONREP2009/Resources/5924349-1239742507025/GMR09_book.pdf (en anglès; una versió més abreujada en castellà de l'informe la podeu trobar a http://siteresources.worldbank.org/INTGLOMONREP2009/Resources/GMR2009-Spanish_ovw.pdf)

Diversos autors (2010). *Online Atlas of The Millenium Development Goals*. Washington D. C.: World Bank Group. <http://devdata.worldbank.org/atlas-mdg/>

Asian Development Bank, Publicacions: <http://www.adb.org/Publications/> (recull les publicacions de l'organització, entre les quals s'inclouen informes periòdics sobre el desenvolupament econòmic o la situació energètica i mediambiental a la regió).